

DE TIJD IS RIJP VOOR ANDERE TIJDEN

Anki Duin (Andere Tijden voor onderwijs en opvang) en Rinnooy Kan (SER)

Gijs van Rozendaal (voorzitter Het Kinderopvangfonds)

Andere Tijden

Het project Andere Tijden in onderwijs en opvang ondersteunt het primaire onderwijs en de kinderopvang bij de vernieuwing van de traditionele schooldag. Andere Tijden stimuleert de ontwikkeling van goede praktijkvoorbeelden, organiseert in masterclasses informatie-uitwisseling en kennisontwikkeling en stimuleert het maatschappelijk debat over nieuwe schooltijden. Andere Tijden in onderwijs en opvang is een initiatief van de besturenorganisatie VOS/ABB, MOgroep Kinderopvang, oudervereniging BOinK en Het Kinderopvangfonds. In het project wordt samengewerkt met onder andere het Netwerkbureau Kinderopvang en de Werkgroep Onderwijs Kinderopvang.

Er broeit iets in de maatschappij

De discussie over andere schooltijden is in een stroomversnelling geraakt. Het gonst van de ideeën in het onderwijsveld. Dat zet de partijen in het middenveld in beweging die op hun beurt in Den Haag aan de bel trekken. Een voorbeeld van interactieve beleidsvorming.

Wilma Schepers

Als de schooltijden werkelijk op de helling gaan, zou dat een revolutie zijn in onderwijsland. De huidige schooltijden zijn een overblijfsel uit de tijd van vóór de industriële revolutie, toen vader en de kinderen tussen de middag nog thuis warm kwamen eten en er in de zomer geoogst moest worden. Het is daarom hoog tijd voor modernisering. Dat vinden nu ook staatssecretaris Dijkema en SER-voorzitter Rinnooy Kan.

Dat zij dat vinden, komt niet uit de lucht vallen. Daar is heel wat aan vooraf gegaan. Zoals bijvoorbeeld de motie Van Aartsen/Bos die het onderwijs met de neus op de opvangfeiten drukte. En het initiatief van de Hilversumse directeur Monique Wittebol (SKH) die het afgelopen jaar succesvol het gesprek is aangegaan met de Hilversumse gemeente, scholen en ouders om tot andere schooltijden te komen. De inzet was: vijf gelijke schooldagen met een continuooster, op school georganiseerde voorschoolse opvang en een aansluitend aanbod van buitenschoolse opvang. Het resultaat is dat er het komend schooljaar twee pilots zullen gaan draaien. Denk ook aan de Taskforce Kinderopvang/Onderwijs die eerder dit jaar aan het werk is gegaan en binnenkort met een eindrapport komt. En heeft u al gehoord van de *Paraplu school*, het initiatief van Stichting Proominent, het bestuur van dertien openbare basisscholen in Ede? Een paraplu school is een plek waar kinderen het hele jaar door complete werkdagen terecht kunnen voor kinderopvang, basisonderwijs en hobby's. Kinderen krijgen een programma aangeboden waarin leren en spelen elkaar afwisselen

en in evenwicht zijn. De uitspraak 'Er broeit iets in de maatschappij' komt uit de toelichting op dit initiatief door Han Plas, voorzitter van Stichting Proominent.

De modernisering van de schooltijden is een van de drie speerpunten van Het Kinderopvangfonds. Met het project *Andere Tijden voor onderwijs en opvang* staat Het Kinderopvangfonds midden in deze discussie. Er is veel te vertellen over de rol en betekenis van het project. Om op de hoogte te blijven van de agenda en de resultaten van het project kunt u het best een bezoek brengen aan de website van Het Kinderopvangfonds. Hier geven we ruimte aan de ervaringen van projectleider Anki Duin en aan twee participanten in het project: *Attie Hendriksen* (MOgroep Kinderopvang) en *Joop Vlaanderen* (VOS/ABB).

Stroomversnelling

Anki Duin – projectleider *Andere Tijden* voor onderwijs en opvang: 'Sinds de opstart van het project *Andere Tijden* zijn we in een stroomversnelling geraakt. De aanleiding voor het project was de constatering dat er een aantal scholen aan het experimenteren waren met andere schooltijden. Door Van Aartsen/Bos kregen scholen opeens te maken met de buitenschoolse opvang en liepen gaandeweg ook op tegen de vragen en problemen die daarbij horen. Sommige schoolbesturen dachten verder dan hun neus lang was en gingen aan de slag met andere organisatie- en samenwerkingsvormen. De tijd was rijp om het onderwerp op de agenda van het veld te zetten. Het onderwijsveld, wel te

verstaan. Voor de kinderopvang is het idee van andere schooltijden geen nieuw idee. Daar staan de schooltijden die het mogelijk maken om op de buitenschoolse opvang een evenwichtiger activiteiten aanbod te organiseren al veel langer op het wensenlijstje.

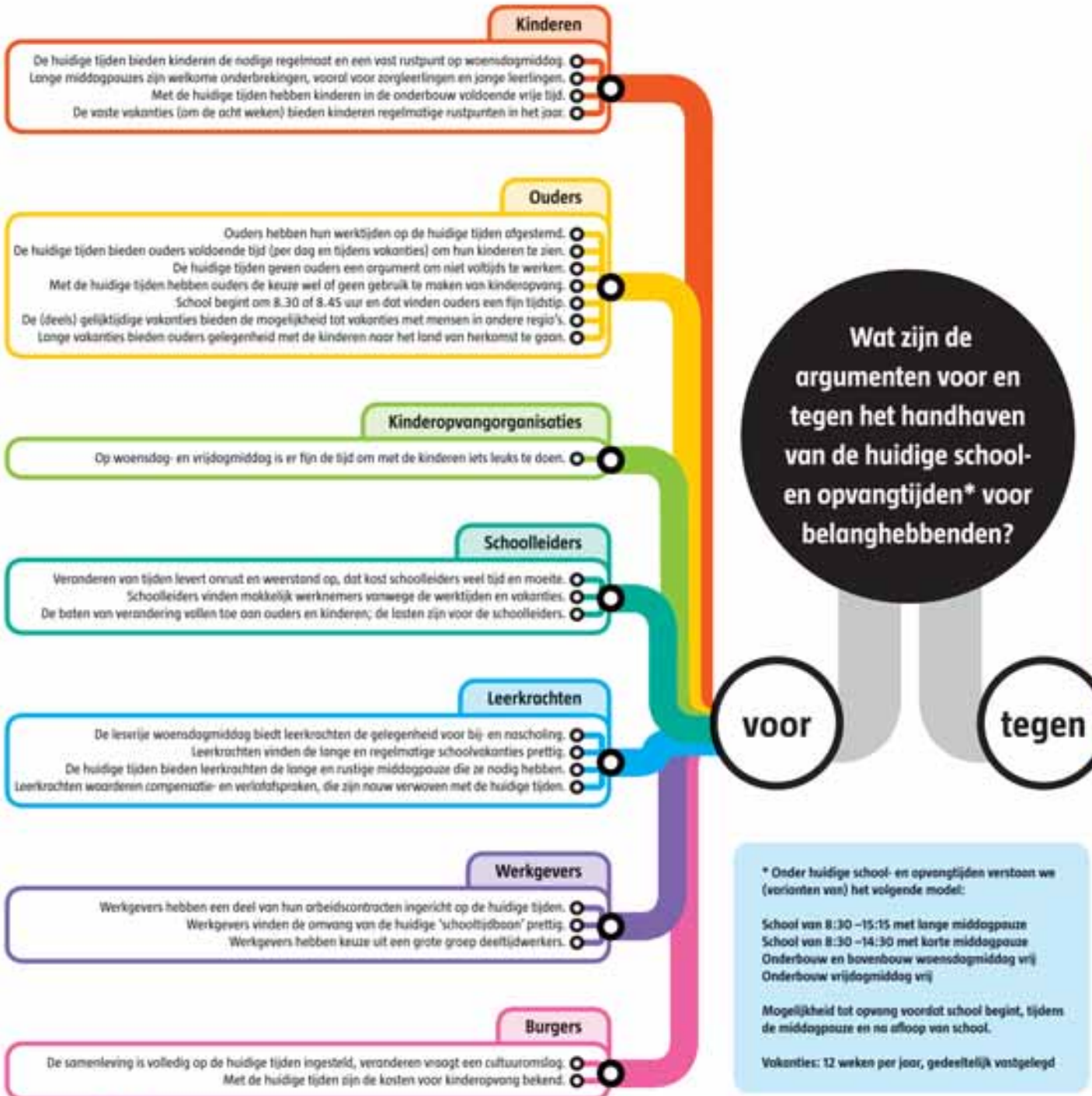
Dat de tijd er rijp voor is, merken wij ook aan het enthousiasme waarmee onze activiteiten ontvangen worden. De masterclasses die wij geven zijn een doorslaand succes. Onder schoolleiders is er een grote behoefte om zich te oriënteren op andere mogelijkheden voor de dagindeling van kinderen.

Het Kinderopvangfonds

Het Kinderopvangfonds stimuleert en faciliteert innovatieve en kwalitatieve kinderopvangvoorzieningen vanuit het perspectief van kind en ouder. Het fonds heeft voor de komende jaren drie thema's geselecteerd om invulling aan te geven:

1. Vroegsignalering in de kinderopvang: Alert4U, een project waarin het draait om 'rugzakkinderen'; zie BBMP 05|2009.
2. Opvoeden doe je samen: dit thema is uitgewerkt in het project WePboek, dat het stimuleren van (voor)lezen en de taalontwikkeling van peuters en kleuters tot doel heeft. Zie BBMP 0607|2009.
3. Samenwerking tussen buitenschoolse opvang en primair onderwijs: het project 'Andere Tijden', waar dit artikel over gaat. Zie ook W: hetkinderopvangfonds.nl

ARGUMENTENKAART SCHOOL- EN OPVANGTIJDEN

Het aardige van het thema andere schooltijden is dat het zo praktisch en concreet is. Alle betrokkenen kunnen zich meteen iets voorstellen bij de consequenties, de positieve en de problematische. Bovendien blijkt het thema een goede aanleiding te zijn om over achterliggende vragen na te denken, zoals bijvoorbeeld de vraag van de pedagogische invulling. Hoe kunnen we de dag van kinderen zo aantrekkelijk mogelijk maken? Wat is daarvoor nodig?

Andere Tijden werkt als een katalysator. Veldpartijen gaan met elkaar in gesprek. Dat zet het middenveld in beweging die op hun beurt in Den Haag aan de bel trekken. Het is een schoolvoorbeeld van interactieve beleidsvorming en dat begint vruchten af te werpen. Neem bijvoorbeeld het resultaat van het symposium *Naar nieuwe tijden in onderwijs en opvang* dat dit voorjaar door de ministeries van OCW en SZW georganiseerd werd. De deelnemers aan het symposium hebben deze dag een Werkagenda Nieuwe Tijden opgesteld en deze overhandigd aan staatssecretaris Sharon Dijksma (zie volgende pagina). De Kamer heeft inmiddels al aan Dijksma gevraagd wat haar reactie is op deze voorstellen.

Het komende jaar willen we het accent leggen op de ondersteuning van onderwijs en kinderopvang in het mobiliseren van ouders en teams. Hoe richt je de discussie in, hoe zorg je voor een goed draagvlak, hoe communiceer je met alle partijen? Een ander aandachtspunt is het plattelandsgedebied. Daar speelt een heel eigen problematiek die om eigen oplossingen vraagt.'

Argumentenkaart en dvd

Andere Tijden brengt twee producties uit die de discussie over andere schooltijden kunnen vergemakkelijken: de *Argumentenkaart Schooltijden* en de dvd *Ouders over schooltijden*. Op de argumentenkaart zijn de voor- en nadelen van de huidige tijden in kaart gebracht vanuit het perspectief van diverse belanghebbenden: ouders, kinderen, schoolleiders, leerkrachten, kinderopvangorganisaties en werkgevers. De dvd belicht de afwegingen, zorgen, dilemma's en wensen van huidige en toekomstige ouders van schoolgaande kinderen.

U kunt de argumentenkaart of dvd bestellen door een e-mail te sturen naar anderetijdeninonderwijsenopvang@xs4all.nl. De *Argumentenkaart* is beschikbaar in sets van 10 exemplaren (A3-formaat), met handleiding, en kost € 25,-. *Ouders over schooltijden* (dvd, 12 minuten) kost: € 10,-

Niet verbazend

Joop Vlaanderen: 'Wij zijn van harte in dit project gestapt omdat wij de trend naar een steeds hechtere samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang signaleerden. De motie Van Aartsen/Bos riep aanvankelijk veel weerstand op in het onderwijs. Maar al snel speelden scholen uit zichzelf in op de nieuwe ontwikkelingen en namen initiatieven om tot nauwere samenwerking te komen. Dat is niet verbazend. Ook op de scholen wordt het belang van buitenschoolse opvang gezien. Nu zij daar dagelijks mee te maken hebben, voelen ze ook de noodzaak om tot een betere organisatorische en inhoudelijke afstemming te komen.

Het leuke van dit project is dat het niet over abstracte concepten gaat maar heel concreet over hoe de schooldag voor kinderen eruitziet. We waren verbaasd dat er zoveel interesse is in dit thema en voor de vraag hoe je vormgeeft aan de samenwerking tussen school en kinderopvang. Niet op alle scholen leeft het even sterk, de urgentie wordt lang niet overal gevoeld. We bereken nu de groep die meer wil en die groep zal de komende jaren groeien.

Het aardige van het proces zoals het nu verloopt is dat er niks van boven af opgelegd wordt. Het is een bewuste keus om van onderuit zo veel mogelijk varianten te laten ontstaan. Het gesprek over de uitwerking in bestuurlijke modellen voeren we op andere niveaus. Dat is geen eenvoudig gesprek want je moet je wel realiseren dat onderwijs en kinderopvang twee gescheiden werelden zijn. Onderwijs is honderd procent publiek, de kinderopvang is privaat georganiseerd. Budgetten kun je dan niet zomaar op een hoop gooien.'

Verantwoordelijk

Attie Hendriksen: 'Een belangrijke reden waarom wij in het project Andere Tijden zijn gestapt, is dat we willen dat het geld dat ooit uit de kinderopvang kwam en nu in Het Kinderopvangfonds beheerd wordt, goed besteed wordt voor de branche. Als ondernemers voelen wij ons daar medeverantwoordelijk voor.

18 mei | 2009

Werkagenda
advies van het veld aan de regering
Symposium Nieuwe tijden in onderwijs en opvang

Wat moet er gebeuren?	Wie gaat dat doen?
Geef experimenten de ruimte <i>Creëer vrijplaatsen in termen van beleid, regelgeving, financiering en toezicht</i>	Rijk, gemeenten & inspectie
Pas de regelgeving aan <i>Herdefiniëring van BSO, VSO, TSO en mogelijkheid verschuiven uren op de dag</i>	Ministerie OCW & branche
Maak een soepele overgangsregeling <i>voor scholen die overgaan op nieuwe schooltijden</i>	Wetgever
Stimuleer multifunctionele huisvesting <i>Verbreed gemeentelijk onderwijshuisvestingsbeleid tot integraal accommodatiebeleid</i>	Ministerie OCW, inspectie
Bundel lokaal beleid en middelen <i>op het gebied van onderwijs, kinderopvang, jeugd, welzijn, sport & cultuur</i>	Rijk, universiteiten & expertisecentra
Wetenschappelijke onderbouwing <i>Stimuleer wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van nieuwe tijden</i>	Ministerie OCW & branche
Monitor, informeer & communiceer <i>Identificeer, beschrijf en verspreid werkzame modellen</i>	Ministerie OCW
Ontwerp integrale bedrijfsmodellen <i>voor pedagogische basisvoorzieningen voor onderwijs en opvang</i>	Rijk, gemeenten, VNG
Vergemakkelijk combinatiefuncties <i>Volg waar mogelijk de adviezen op van de Taskforce combinatiefuncties</i>	Gemeenten & woningcorporaties
Zet een stip op de horizon <i>Beschrijf een integrale basisvoorziening van uitstekende pedagogische kwaliteit</i>	Rijk & veld

Daarnaast is het doel van dit project – de samenwerking tussen de kinderopvang en het onderwijs – van groot belang voor de branche. Kinderopvang en onderwijs delen een maatschappelijke opdracht: kinderen een goede basis geven zodat ze als volwassenen stevig in eigen schoenen staan.

Ondernemers in de kinderopvang zoeken naar kansen om de markt te verbreden en te verdiepen en zoekt daar samenwerkingspartners voor. Onderwijs is een natuurlijke samenwerkingspartner voor de kinderopvang. Daar ligt voor ons de link. Als ondernemersvereniging kun je ondersteuning bieden door de weg voor te bereiden voor deze samenwerkingen, om de

hobbels weg te nemen op bijvoorbeeld het gebied van wet- en regelgeving.

Het belangrijkste doel is toch misschien wel het kwalitatieve aspect. Door de verandering van schooltijden krijgt de kinderopvang de mogelijkheid een veel leuker programma voor kinderen te ontwikkelen. Daarnaast heeft het als voordeel dat je aantrekkelijker arrangementen kunt bieden aan je personeel. Tot slot leveren aangepaste schooltijden soelaas voor de wachtlijsten in de bso. Omdat niet alle dagen dezelfde schooltijden hebben zie je vooral wachtlijsten op maandag, dinsdag en donderdag. Onderwijs en kinderopvang staan samen voor dezelfde opdracht. Samenwerking maakt ons samen sterker.

Symposium Naar nieuwe tijden in onderwijs en opvang

Op 18 mei jl. organiseerden de ministeries van OCW en SZW een symposium over nieuwe tijden in onderwijs en opvang. Op deze dag presenteren scholen en kinderopvangondernemers diverse tijdenmodellen en gaven aan wat er voor nodig is om deze te implementeren. De deelnemers aan het symposium hebben met deze input een Werkagenda Nieuwe Tijden opgesteld en deze overhandigd aan staatssecretaris Sharon Dijkma. Dijkma heeft toegezegd te onderzoeken of er experimenteer-

ruimte te regelen is en wil de informatieverspreiding over nieuwe schooltijden en onderzoek naar effecten van andere modellen ondersteunen. Rinnooy Kan, voorzitter van de SER, hield een warm pleidooi om in de volgende kabinetsperiode nu echt met de invoering van sluitende dagarrangementen te beginnen. Over het symposium verschijnt in september 2009 een brochure met alle inleidingen en de Werkagenda, het advies van het veld aan de regering.